

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20—

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarca ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri poštn. čekov.
zavodu šte. 11.842.

Ljubljana, 15. septembra.

Vprašanje revizije ustave, ki je bilo eno glavnih vprašanj zagrebškega shoda javnih delavcev, je v današnjih časih težkega življenja zelo neaktualna stvar. Naša ustava ima vsa potrebna določila da je mogoče zakonitim potom reševati vse one pereče zadeve, ki mučijo sedaj prebivalstvo noč in dan. Draginja vseh življenjskih potrebščin pa je zlo, ki se je tako razpaslo, da zahteva malone vso pozornost najširše javnosti. V zvezi z draginjskim vprašanjem je še cela vrsta drugih, ki jih tudi ni mogoče rešiti brez njega. Sem spada zlasti materijalni položaj javnih nametščencev.

S pesimizmom in skepsis je od prevar izmučena javnost pred nekaj tedni sprejela vest, da se je viača postavila proti veleagrarni politiki ter mesto nje započela politiko kruha za pomanjkanje ter draginjo trpeče prebivalstvo. Minister za socialno politiko dr. Zerjav je komaj pridobil ministrski svet za svoje dalekosežne protidraginjske načrte, že so jih hoteli politični nasprotniki, bodisi iz zavisti, bodisi iz zlobe omalovaževati in diskreditirati. To so storili s tem večjo brezvestnostjo, ker so vedeli, kako težka je vsaka akcija in kako dolgo je trena, da se iz tira spravljeno življenje zopet približuje normalnemu.

Ze danes lahko trdimo, da je bila protidraginjska akcija vladne pravice usmerjena. Od vseh strani prihajajo potrdila, da je naraščanje cen zaustavljeno. Kdor se spominja na val draginje, ki se je začel čez našo državo valiti kakor kolos meseca julija, mora priznati, da znači že sama zaježitev draginje pozitiven uspeh. Naša valuta se je s smotno finančno politiko države pričela zadnji mesec konstantno dvigati. Zagrebški tečaj na curiški borzi je poskočil od 1:35 na 1:95. Na zagrebški in beograjski borzi dnevno padajo tuje devize in valute tako, da se je že ustalilo prepričanje, da je definitivno končana baisse-doba dinarja.

Pod pritiskom rastoče valute ter pod vplivom dalekovidne prohibitive izvozne carine na življenjske potrebščine, so se zadnje dni zamajale cene v veletrgovini. Zlasti velja to za kolonialno in drugo importirano blago. Sladkor iz domačih zalog je padel do večerja v veletrgovini do 2-5 Din pri kg Ameriška mast se je v Ljubljani ponujala že predvčerajšnjim od tržaških trgovcev 1 kg po 26 Din, v Splitu je že pred več dnevi padla od 37 na 25 Din. Za prihodnje dni se obeta ameriška moka, ki bo za 1½ do 2 Din cenejša od domače. V mali trgovini sicer še niso razlike v cenah posele vidne, vendar pa so se nekateri predmeti zadnji čas pocenili. Z dežele se poroča, da je ponekod padla tudi cena govejemu mesu kar za 2 Din pri 1 kg. Uspeh pri nadrobni prodaji vsakdanjih potrebščin bo splošno viden, čim pride na trg tujezemsko konkurenčno blago, kupljeno z boljšo valuto.

Iz poročil, ki smo jih danes prejeli iz Beograda, posnemamo, da vlada krepko nadaljuje započeto protidraginjsko akcijo. Na predlog ministra dr. Zerjava je finančni komitet sklenil, povzati izvozno carino na surove in neizdelane kože. Dosedaj se je mnogo tega blaga izvažalo, domače tovarne usnja pa so morale surove kože uvažati iz Italije. Cene surovih kož so zadnji mesec poskočile na 25 Din in še višje. Neizbežna posledica je morala biti podraženje strojenega usnja in nečuvane cene obutve. Z ministrskim sklepom glede povišanja izvozne carine na surove kože, se bo šele v doglednem času doseglo izboljšanje produkcijskih pogojev za obutve, med tem pa je pričakovati, da bo radi zvišane valute omogočen uvoz inozemskega usnja, ustvaril v tem predmetu ugodnejše konkurenčne cene.

V ministrstvu notranjih zadev se je včeraj vršila seja, katere so se udeležili ministri notranjih zadev, finančni minister in minister za socialno politiko, na kateri so se napravili važni sklepi glede izvrševanja predpisov o pobijanju draginje. Pri notranjem ministrstvu se ustanovi poseben oddelek, ki bo organiziral sistematično zasledovanje deliktov proti zakonu o pobijanju draginje. Izgleda, da je prodrlo načelo, da je treba zastaviti to prizadevanje zlasti v onih pokrajinah države, ki so za določevanje cen posebnim potrebščinam najbolj merodajne, a se tamkaj dosedaj zakon o pobijanju draginje sploh še ni izvajal. Poročila zatrjujejo, da so tudi beograjska sodišča zavzela v protidraginjski akciji že prav energično stališče.

Ljudstvo zasleduje z največjim zanimanjem, a tudi z največjo najo vlad-

Uradniška pragmatika pred zakonodajnim odborom

ZAVLAČEVALNI POSKUS ZEMLJORADNIKOV. — NAČRT IZROČEN POSEBNEMU ODESKU.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) V prisotnosti 22 članov je danes predsednik zakonodajnega odbora gosp. Trifunović otvoril 30. sejo zakonodajnega odbora. V otvoritvenem govoru je izjavil, da sta pred zakonodajnim odborom dve važni zadevi: predlog o neposrednem davku in predlog o uradniški službeni pragmatiki. Zemljoradnik Joca Jovanović je vprašal predsednika, ali je zakonodajni odbor kompetenten za reševanje uradniškega vprašanja: po njegovem mnenju je ta zakon treba predložiti narodni skupščini, ne pa zakonodajnemu odboru. Vsi ostali govorniki so smatrali, da naj to vprašanje takoj reši zakonodaj-

ni odbor, posebno z ozirom na to, da je narodna skupščina na zadnji seji sama izrazila to željo.

Na koncu debate je bil sprejet predlog gosp. Sečurova (demokrata), da se sestavi pododbor, ki bo razpravljal o uradniškem zakonu in predložil poročilo plenumu zakonodajnega odbora. Predlog je bil soglasno sprejet in nato izvoljen pododbor, ki je sestavljen iz 9 članov: Reiser, Sokić, Čubrović (demokrati), Gjurčić, Račonić, Stojković (radikale), Jovan Jovanović, Moskovljević (zemljoradnika), Dulibić, Sušnik (klerikale), Divac (socialni demokrat), Kurbović (muslimanski desničar) in Drofenik (SKS).

Pred rešitvijo spora v demokratskem klubu

ODSTOP GG. DAVIDOVIČA IN RIBARJA. — GLAVNI ODBOR SE SESTANE V PONEDELJEK.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) V Beogradu navozijo demokratski poslanci so danes živahno razpravljali o nesporazumu, ki je nastal v Demokratskem klubu radi udeležbe gosp. Davidoviča, predsednika parlamenta drja. Ribarja in nekaterih drugih demokratskih politikov na zagrebškem sestanku. Javna diskusija v novinah je pokazala, da so prireditelji zagrebškega sestanka hoteli v prvi vrsti razdrojiti demokratsko stranko, odnosno povzročiti v sedanjih težavnih situaciji politično krizo nedoglednih posledic. Med demokratskimi politiki obstoja popolna enotnost v tem, da je treba ohraniti enotnost in solidarnost kluba. Gospodje, ki so se udeležili zagrebškega sestanka, odločno odklanjajo pojavljanje se poskuse, da bi se jih zlorabljalo proti demokratski stranki, odnosno proti demokratskemu klubu.

Da se likvidacija nesporazuma olajša in pospeši, se je gosp. Davidović odločil, vztrajati pri svoji demisiji kot predsednik kluba. Ni dvoma, da bo klub to njegovo odločitev respektiral. Kot naslednik gosp. Davidoviča v predsedništvo prihaja v poštev pred-

vsem minister notranjih zadev gosp. Timotijević. Za ponedeljek je sklicana seja glavnega odbora Demokratske stranke, kateri bo predsedoval podpredsednik minister Kretelj.

Vest, da je dr. Ribar podal demisijo kot predsednik parlamenta, se potrjuje. Demokratski klub bo demisijo nedvomno odobril. Naslednik drja. Ribarja v predsedništvu zbornice postane najbrž poslanec in biški minister dr. Edo Lukinić.

Nekateri beograjski listi so prinesli vest, da bo radi spora, ki je nastal z ozirom na udeležbo na zagrebškem kongresu, izstopilo iz Demokratske stranke več članov poslancev. Ta vest je, kakor more Vaš poročevalec na podlagi zanesljivih informacij trditi, neutemeljena, kajti v vseh drugih Demokratskega kluba vlada trdna odločitev, vztrajati na skupnem delu in se podvreči večini.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Minister za vere dr. Kretelj, podpredsednik Demokratske stranke, bo dospel v Beograd v nedeljo, dne 17. septembra, da prisostvuje ponedeljni seji glavnega odbora.

Mariborska JDS o zagrebškem zboru

Maribor, 15. septembra. (Izv.) Pokrajinsko načelstvo JDS za mariborsko oblast je v svoji današnji seji ob udeležbi poslanca dr. Kukovca razpravljalo o položaju, nastalem po zagrebškem zboru »javnih radnika« ter o drugih aktualnih vprašanjih. Po večurni izčrpnj debati, v kateri se je konstatirala popolna solidarnost, je bila sprejeta sledeča resolucija:

»Z ozirom na skrajno žalostne narodne in socialne razmere na severni meji države smatra načelstvo mariborske organizacije demokratske stranke vsako nediscipliniranost v stranki kot narodnim interesom škodljivo. Ne moglo bi v novo pojačanem sporu med srbstvom in hrvaštvom, ki je bil zopet razneten na sestanku »javnih radnika« v Zagrebu, zavzeti v interesu obmejnega prebivalstva enostranskega stališča niti za eno niti za drugo stran. Načelstvo izraža prepričanje, da bo v narodnem interesu prišlo do konsolidacije kluba in da se ohrani sodelovanje v sedanjo parlamentarno večino za rešitev neodločljivih vprašanj, zlasti uradniške pragmatike. V nasprotnem slučaju daje načelstvo svojemu poslancu dr. V. Kukovcu proste roke glede nadaljnje taktike.«

PILSUDSKI V RUMUNIJU.

Bukarešta, 15. sept. (Izv.) Predsednik poljske republike Pilsudski je danes dospel v Sinajo. Sprejel ga je kralj s prestolonaslednikom in člani vlade.

NAGLA PREMEMBA.

Beograd, 15. sept. (Izv.) S 16. t. m. dobi »Beogradski dnevnik« nov uredniški odbor, v katerem bodo Trifša Kaclerović, Moša Pijade, Milorad Baraievć in Rofko Jovanović. (Cicvarić bo torej pisal sedaj za — komuniste. Gre za novoustanovljeni tzv. »Stari beograjski dnevnik« — »Beogradski dnevnik« pa je v rokah g. Paranos.)

dine korake, ki so posvečeni izboljšanju dosedaj vsak dan bolj obupnih življenskih razmer. Naj bi se vsaj v tem prizadevanju našli edini vsi, katerih poštena vloga je, pomagati pomanjkanju in draginjo trepečemu ljudstvu.

Uspehi

protidraginjske akcije

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Odredbe vlade proti draginji so povsod ustavile naraščanje cen. Izvozniki še vedno upajo, da bo vlada odnehala in pustila pri izvoznih carinah. Po sedanjih situaciji pa je prememba socialno - politične smeri izključena, kajti z vladnimi odredbami so razven veleagrarnih krogov in najožje skupine g. Veljkovića zadovoljni vsi, ki podpirajo vlado.

Po odločilni premembi carinske in devizne politike so potrebni še energični koraki proti kupčenju živil, zlasti v tistih delih države, kjer se zakon o pobijanju draginje doslej ni izvajal. Vseled dospehli ovadbi in na podlagi izdanega pravilnika, so sedaj tudi beograjska sodišča začela s kazenskimi postopki proti draginjskim deliktom.

Pri ministrstvu za notranje stvari se ustanovi poseben odesk, ki bo sistematično zasledoval delikte proti zakonu za pobijanje draginje.

POSTOPANJE PROTI ŽIDOVSKIM MAHINACIJAM.

Beograd, 15. sept. (Izv.) Članek »Jutra« o mahinacijah zagrebške trvdke Bernstein o kupovanju usnja je zbudil tu splošno zanimanje in se smatra postopanje te trvdke kot vzorec, kako postopa nerealna trgovina. Minister za notranje stvari je odredil proti tej trvdki najstrožje postopanje.

ZRAČNI PROMET MED PRAGO IN BUKAREŠTO.

Praga, 15. septembra. (Izv.) Dne 22. septembra bo otvorila družba »Francoruma« zračni poštni promet med Prago in Bukarešto. Prevažala bo dvakrat na teden pošto med obema prestolicama.

NOV KOVAN ČEŠKI DENAR.

Praga, 15. septembra. (Izv.) Češkoslovaška bo v kratkem nadomestila stare 10vinarske novce z novimi lastnega izdelka. Novi novci bodo vsebovali 32 odstotkov bakra in 8 odst. cinka; prva nalikla bo znesla 500 milijonov komadov. Istočasno bo izdelala tudi 600 milijonov novih 5vinarskih novčanov.

Turki zopet v Evropi?

KEMAL PAŠA GROZI S POHODOM NA CARIGRAD.

London, 15. sept. Mustafa Kemal paša je izjavil dopisniku lista »Daily Mail« v Smirni, da bo zahtevala Turčija vso Malo Azijo, Trakijo do Marice in mesto Carigrad. Zato pa je pripravljena Turčija dati jamstva za prost promet skozi Dardanele. Če bi se zavezniki branili izročiti Carigrad, je izjavil Kemal, bi bil prisiljen korakati preko Bospora. Kemal bo zahteval tudi izročitev grške vojne mornarice. Dalje bo morala Grčija dati odškodnino za vsa opustošenja v Smirni in ostali Mali Aziji. Turška vlada je pripravljena poslati svoje zastopnike na mirovno konferenco, kjer pa bodo Turki popustili v vsem drugem poprej, kakor v vprašanju Carigrada in vzpostavitve kalifata.

RUSIJA PODPIRA TURČIJO.

London, 15. septembra. (Izv.) Angleška vlada je prejela na zaveznike naslovljeno noto ruskega ljudskega komisarja za zunanje zadeve. V noti trdi ruska vlada, da je noben ukrep zaveznikov v vprašanju grško-turškega spora ne more vezati. Nota poudarja simpatije Rusije do zmagovite zaveznice Turčije in zahteva, naj zavezniške vlade vzpostavijo njeno popolno neodvisnost.

POSVETOVANJA ANGLEŠKE VLADE.

London, 15. septembra. (Izv.) Z veliko napetostjo pričakovani kabinetski svet se je sestal danes ob 16. uri. Predložena so bila poročila o požaru v Smirni in o turškem masakru nad tamkajšnjim grškim prebivalstvom. Razporeženje v kabinetnem svetu je bilo pod vtisom teh vesti silno razburljivo, vendar pa je bilo sklenjeno, da je treba še počakati avtentčnih podatkov.

Neposredno pred sestankom kabinetskega sveta je prejela angleška vlada iz Pariza noto, v kateri izjavlja francoska vlada svojo popolno solidarnost z angleškim stališčem, da je okupacija Carigrada in Tracije s strani Kemalistov treba preprečiti za vsako ceno. Med zavezniki je glede skrajnih mej koncesij Kemal paši že dosežen sporazum.

FRANCOSKO STALIŠČE.

Pariz, 15. septembra. (Izv.) Listi pišejo k grško-turškemu sporu, da francoska vlada nikakor ne misli posesti vanj, da pa je mnenja, naj bi obe sovražni državi čim prej ustavili vojno in začeli mirovna pogajanja, in naj bi Turčija čim prej vzpostavila mir z Evropo.

Madžarska sprejeta v Zvezo narodov

BUDIMPEŠTANSKA VLADE OBLJUBLJA ZAŠČITO NARODNIH MANJŠIN!

Zeneva, 15. septembra. (Izv.) Danes polodne je VI. komisija pod predsedstvom holdnega je VI. komisija pod predsedstvom holdnega delegata Ernesta Loudona razpravljala o prošnji Madžarske za sprejem v Zvezo narodov. Predsednik je poročal, da so podkomisije končno veljavno sklenile priporočiti sprejem Madžarske. Tudi je dal grof Banffy zadostna jamstva zato, da bo Madžarska vestno izpolnjevala zahteve, katere ji je stavila Zveza narodov kot pogoj za sprejem. Grof Banffy je tudi izjavil, da bo madžarska narodna skupščina v najkrajšem času ratificirala zapisnik obveznosti posameznih držav do Zveze narodov. Prvi je govoril za sprejem Madžarske v zvezo angleški delegat Fisher, ki je poudarjal, da so z izjavo grofa Banffya dana tudi jamstva za to, da bo madžarska vlada korektno postopala v vprašanju narodnih manjšin. Presenetila pa je izjava češkoslovaškega delegata Osudske-

ga, ki je rekel, da je ravnokar dobil pismo madžarskega oddelka reparacijske komisije v Parizu, v katerem se naglašalo, da se Madžarska še upira pristati na nekatere ukrepe reparacijske komisije. Rekel je, da bi bilo preuranjeno, če se sprejme Madžarska v zvezo, predno se ta zadeva ni uredila. Marchese Imperiali je nato govoril v prilog angleškega delegata, ki je bil predlagal naj se Madžarska sprejme, in je ugotovil napram izvajanjem češkega delegata, da dajejo izjave grofa Banffya zadostno jamstvo, da se bo madžarska vlada odzvala svojim reparacijskim obveznostim. Francoski delegat Hannotaux je izjavil, da se strinja z angleškim predlogom. Ko sta se tudi švicarski delegat Motta in poljski delegat Askenazis izjavila za sprejem Madžarske, je bila ta per acclamationem soglasno sprejeta.

Obrtna razstava v Mariboru

Maribor, 15. sept. (Izv.) Danes ob 10. uri je razstavo obiskal g. pokrajinski namestnik Hribar v spremstvu mariborskega župana g. Grčarja, okrajnega glavarja g. dr. Lanišca ter policijskega ravnatelja g. Kerševana. Za obisk razstave se je prijavilo poleg mariborskih šol tudi večje število okoliških. Današnji obisk je bil radi neprestanega dežja slabjši.

Srbski seljaki v Ormožu in Ptuj

Ptuj, 15. septembra. (Izv.) Srbski seljaki so se danes na povratku iz Svetinja ustavili pri veleposestniku Lovru Petrovarju, kjer so si ogledali njegove vzorne gospodarske naprave, ki obsegajo vse panoge narodnega gospodarstva. Bili so pri tej priliki tudi dobro pogoščeni. Ob pol 15. uri so prispeli v Ormož, kjer jih je pozdravil podžupan Veselič. V hotelu Skorčič je bila v slavnostno okrašeni dvorani skupna večerja, med katero je mešani zbor prepeval slovenske in srbske narodne in umetne pesmi.

Ob pol 23. uri so se pripeljali seljaki v Ptuj, kjer jih je kljub pozni uri na kolodvoru zbrana tisočglava množica sprejela s frenetičnim ploskanjem in vzklikanjem in jih je pozdravil okr. glavar dr. Pirkmajer. Moški zbor pevskega društva je zapel »Slovenac, Srb, Hrvat«. Množica je spremljala goste v mesto, kjer so se pred magistratom razdelili in odšli v svoja prenočišča.

Jutri dopoldne se sestanejo seljaki v »Vinariji« in si popoldne po obedu v Narodnem domu ogledajo Čučkovo podjetje.

Strahote požara v Smirni

Pariz, 15. septembra. (Izv.) »Chicago Tribune« poroča iz Aten: Požar v Smirni je povzročil smrt do tisoč oseb in okrog 60 milijonov dolarjev škode. Evropski del mesta je popolnoma pogorel. Francoske ladje so vzele nad tri tisoč evropskih beguncev na krov.

Borza

Zagreb, 15. sept. (Izv.) Dunaj 0.10 — 0.101, Berlin 4.45 — 4.55, Budimpešta 3.10 — 3.18, Bukarešt 48.55, Milan 320 — 322, London 335 — 338, Newyork 75 — 77, Pariz 545 — 550, Praga 238 — 242, Sofija 42, Švica 1390 — 1405, Varšava 1.08 do 1.12, valute: dolar 74 — 75, avstr. krones 0.11 — 0.12, češke 232 — 236, funti 330 — 333, franki 512 — 513, napoleonidori 250 — 300, marke 4.55, švic. franki 1350 — 1370, lire 309 — 311. Trg. obrtna banka 61 — 62. Brodska banka 60 — 65. Hrvatska eskomptna banka 160 — 165. Jadranska banka 400. Jugoslovenska banka 105 — 106. Ljubljanska kreditna banka 220 — 225. Slavenska banka 113. Praštediona 1100 — 1105. Slovenska eskomptna banka 170.25. Srpska banka 150 — 152.50. Narodna šumska industrija 100 — 102. Gutman 350 — 352. Slavonija 115 — 120. Ljubljanske strojne tovarne 195. Trboveljska prem. družba 350.

Dunaj, devize: Zagreb 268.75—270.25, Beograd 1070 — 1081, Berlin 51.85 — 52.15, Budimpešta 31.95 — 32.05, London 3304 — 3310, Milan 3136 — 3144, Newyork 746.25 — 747.75, Pariz 5694 — 5706, Praga 2457 — 2463, Sofija 439.50 — 440.50, Varšava 10.95 — 11.05, Curih 13.985 — 14.015, valute: dolarji 743.00 — 746.00, levi 403 — 407, nemške marke 52 do 53, funti 329.9 — 330.9, fr. franki 5635 — 5665, lire 3102.50 — 3117.50, dinariji 1066 do 1070, poljske marke 1075 — 1105, levi 489 — 491, švic. franki 138.90 — 139.50, češke krones 2440 — 2450, madž. krones 31.70 — 31.90.

Curih: Berlin 0.37, Newyork 533.50, London 23. 62, Pariz 40.57, Milan 22.50, Praga 17.70, Budimpešta 0.23, Zagreb 1.95, Sofija 3.35, Varšava 0.8, Dunaj 0.0075, avstr. krones 0.0075. Berlin: Italija 6167.50 — 6182.75, London 6441.90 — 6485.10, Newyork 1428.17 do 1461.83, Pariz 11.076.10 — 11.103.90, Švica 26.585 — 27.334, Dunaj 1.95.50, 1.99.50, Praga 4694.10 — 4759, Budimpešta 58.92 — 59.08, Sofija 848.90 — 851.10.

Današnje stanje grško-turške vojne

Da je grški poraz v Mali Aziji katastrofalna, je gotovo. Njega posledice morejo postati vsekakor zelo dalekosežne; mogle bi prinesiti predvsem velike spremembe v grški notranji politiki, padec kralja Konstantina in vrnitev Venizelosa na politično krmilo.

Vendar se nahajamo glede presoja nja vojaško - političnega pomena grškega poraza preveč pod neposrednim utisom katastrofalnega poraza, kakor je to sploh običajno v podobnih momentih. Da je grška armada v Mali Aziji uničena, je očitno; gotovo pa je pretirana bojazen glede možnosti, da se grško - turška vojna prenese na evropska tla. Treba je imeti pred očmi, da je grška evropska posest ločena od Male Azije po morskih ožinah, Dardanelah in Bosporu, in po Marmarskem morju, ležečem med obema. Res da je sedaj glavni turški cilj - okupacija Tracije, toda doseči ta cilj bo mnogo težje, nego je bil prodor do Smirne. Kajti v Tracijo je mogoče priti samo preko morja, morje pa obvladuje grška mornarica, ne turška. Mogoče bi nastopili isti položaj, kakor je bil v zadnjem delu balkanske vojne leta 1912./13., ko je grško brodovje branilo Turkom prevoz na evropska tla. Možnost mornariške obrambe bi bila le takrat dvomljiva, ako bi v grški armadi nastopilo popolno razsulo, ki bi se preneslo tudi na ladjevoje.

Druga ovira turški okupaciji Tracije so velesile, katerih čete se nahajajo v Carigradu. Angleži, ki so pred vsemi interesi v prapranju posesti ožin, bodo zastavili marsikaj, da ne pridejo v posest teh kemalist. Angleški mornarici bi kaj takega danes ne bilo težko.

Na drugi strani se močno precejšuje pomen turške zmage v političnem oziru. To, kar so Turki dosegli z zmago, jim je bilo že prisojeno na konferencah; z najnovejšimi dogodki se bo brzkone likvidacija orijentskega problema le pospešila, ne pa spremenila. Da bi bila turška zmaga eminentnega pomena tudi za izventurške dežele in države, o tem je dvom vsekakor še močno upravičen. Med mirovnimi pogoji kemalistične Turčije čitamo zahtevo po obnovitvi Turčije v onem ozemlju, kjer biva turški narod. Tu imamo torej opraviti z etnografskim načelom, ne pa morda z zahtevo po obnovi historične Turčije. Evropska Turčija pa v bistvu ne sega preko Male Azije, kajti v Siriji, Palestini in Mezopotamiji biva povsod arabsko ljudstvo, med katerim so Turki le neznatna manjšina gospodujoče uradniške plasti. Turki v Angori zahtevajo tedaj faktično le integriteto Male Azije, ki so si jo bile razdelile evropske države v interesne sfere, oziroma jo prisodile Grški ter Armeniji. Glede Tracije se morejo na narodnostno načelo sklicevati le deloma; sicer pa nimamo do zdaj še prav nobene statistike, kolikšnja zanesljiva, po kateri bi vedeli, ali je tamkaj največ Grkov ali Turkov ali Bolgarov. Kar pa je glavno, — Turki hočejo Tracijo z Odriinom predvsem v svrhu zaščite Carigrada ter Dardanel, kjer bi radi obdržali gospodujočo vlogo.

Da bi se pa v grško - turško vojno vmešale balkanske države, na to vsekakor ni misliti.

Nova politika

Kdor se je udeležil včerajšnjega shoda narodno-socialistične stranke v ljubljanskem Mestnem domu v nadi, da bo kaj slišal o zadnjem zagrebškem kongresu javnih radnika, na katerem so ba-

je izjavili smodnik za odstranitev vseh težkoč v naši državi, ta se je jako smotil. Enako tudi oni niso prišli na svoj račun, ki so mislili, da bodo zvedeli, kako naj bi se od pomoglo sedanjemu, v resnici skrajno težavnemu položaju javnih nameščencev. Govora obeh glavnih govornikov, dr. Rostoharja in posl. Deržića sta bila na nivoju, na kakršnega smo pri narodno-socialističnih shodih že navajeni. Skrajna demagogija je bil alfa in omega vseh njihovih izjav.

Zborovanja se je udeležilo okoli 400 oseb, med njimi mnogo nižjih javnih nameščencev, katerim se predstavljata g. Deržić in Brandner kot — spasištelja! Navzoč je bil tudi češki nar. soc. poslanec Emil Špatny, ki se je pravkar vrnil z jugoslovanskega novinarskega kongresa. Zborovanje je vodil g. Juvan.

Kot glavni referent o zagrebškem kongresu je imel g. dr. Mihajlo Rostohar uvodoma nekaj zunanje-politične ekspozice o položaju naše države, govoril o neredu o valuti, o izvozu in uvozu in povedal končno tudi, da smo izgubili plebiscit na Koroskem zato, ker smo tam agitirali z Jugoslavijo namesto s Slovenijo. Tudi na Primorskem da vlada bolj razpoloženje za Slovenijo, kakor za Jugoslavijo. Dr. Rostohar je nato mimogrede omenil resolucijo zagrebškega kongresa in predljudi definicijo jugoslovanskega. Zahteval je z vsoto odločnosti revizijo ustave in zedinjeno Slovenijo in se spomnil pri tej priliki — tudi nesrečnih žrtv Lundra in Adamčiča. Centralizem se naj nadomesti z avtonomijo. Sicer pa pri poroču delo in zopet delo in potem se ne bo nikomur bati ne centralizma ne avtonomizma.

Posl. Deržić je pojasnjeval, kako naj bi se naša pot iz sedanjega »političnega razsula«. Sedanji ministri, ki nimajo ne morale ne kulture, naj odstopijo. To je edini izhod, ker je vlada na zagrebškemu kongresu sama priznala, da je njen režim kriv vse nesreče. Baval se je nato obširno z materialnim položajem javnih nameščencev. Najboljše sredstvo za zboljšanje njihovega položaja je vstop v nar. soc. stranko. Ko se še Bolgari pridružijo naši državi, tedaj bo Jugoslavija mogočna in enotna in izvedeno geslo: Balkan Balkancem! Posl. Deržić je imel danes »slab dan«. Na ta konto je pač vpisati sledeči njegov izrek: Brez naroda ni socializma (kakor brez moka ni kruha).

Jedro včerajšnjega shoda je bilo: Doli s sedanjo vlado in nujna pomoč uradništvu. Kdo pa naj v slučaju padca sedanje vlade reši uradniško vprašanje, tega seveda nista povedala niti Rostohar niti Deržić.

Politične beležke

— Zanimive izjave gosp. Pašića. Zastopnik »Prager Presse« je imel priliko v Marijskih Laznih se razgovarjati z našim ministrskim predsednikom Pašićem o najaktualnejših političnih zadevah. Glede Male antante je gosp. Pašić izjavil, da ima svoj postane zahvaliti diktatu potrebe. Prevzeti jo morala del evropskih brig, da njeni sosedje, predvsem premagane države, izpolnijo obveze, sprejete z mirovnimi pogodbami. Mala antanta je postala močan in odločilen organizem. Pridružila se ji je tudi Poljska, v kolikor se ji pač približujejo njeni interesi; jedro pa tvori Češkoslovaška in Jugoslavija, kajti nedavni popolni sporazum med njima — ne le glede politične, temveč tudi gospodarske vzajemnosti — jima zagotavlja odločilen diplomatski vpliv. Glede Rusije se je g. Pašić izjavil, da je naše stališče dovolj znano: nimamo povoda, da se vmešavamo v njene notranje zadeve,

srečni pa bi bili, ako bi tudi Rusi sami čim prej omogočili, da se vpostavimo normalne zveze, običajne med nami in mogočno Rusijo. O notranji politiki meni gosp. Pašić, da je prometno vprašanje najbolj važno. Ne le ena, najmanj štiri proge nas morajo voditi z Jadranom. Treba samo potrpljenja. »Jaz verujem v bodočnost naše države,« je končal gosp. predsednik. »Naše hitro napredovanje nas uverja, da so vse tresljaji le prehodni in da nikakor ne morejo preprečiti prirodnega razvoja naše novo ustvarjene države.«

— Češko - poljski odnosi. Eden izmed najrazveseljevaljših pojavov slovenskega življenja je sprava češko-poljska, ki prehaja tu pa tam v prijateljstvo. Razpoloženje centralne poljske vlade in vladnih krogov v iztočnih poljskih pokrajinah se razvizi iz sledečega: V Volinju je od nekdanj naseljenih mnogo Čehov, del teh čeških kolonij je pripadel Poljski. O teh čeških kolonistih poroča češki zbornik narodnega sveta češkoslovenskega. »Naše zahranitci« (I. II. zv. 3.): Brž ko se je Volinji pripojil k Poljski l. 1919, so Čehi prosili za češke šole; njih prošnjam se je vseskozi ustreglo, dasi je število čeških dijakov majhno in ni bilo čeških učiteljev. (Bilo je to takrat, ko je bil spor za tešinsko Slezijo jako oster!) ... sploh uživajo pri vseh reformah češke šole popolno ravnopravnost s poljskimi, poljski jezik se poučuje v njih od tretjega leta dalje po 6 ur tedensko ... Tako kaže Poljska svoje Slovanstvo napram Čehom.

— »Jutro«. Kdor ne vé, kaj je »Jutro«, najde povsem zanesljivo informacijo v včerajšnji »Bankosloviji«. »Jutro« je glasilo ljudi, ki imajo v uradništvu pod podom skrito veliko vrečo zlata, nakradnega in prigolufanega iz raznih bank, podjetij, vladnih korit in drugih virov. Kljub temu se pa v Sloveniji še najdemo ljudje, ki vzamejo ta list, »Jutro« namreč, še v roke, pa jih ni prav nič sram! »Ali ni v našem ljudstvu res nobenega kriterija za poštenje in nepoštenje, čast in sram?« — Zdi se, da je v slovenskem ljudstvu še prav mnogo ljudi, ki imajo ta čut za poštenje in nepoštenje. Ker bi sicer »Bankosloviji« ne bilo treba tarnati za izgubljenimi naročniki. Baš ker je v Sloveniji še dovolj tega čuta, nikdo ne veruje jadranskemu bančnemu »tiskovnemu oddelku« za javno častikrajo pod znanim generalnim ravnateljstvom, s sotrudištvom Terzitivom in pod odgovornim uredništvom Fakina, ki nikdar člankov ne bere in nikdar ne nastopi dokaza resnice, — ker ga ne more. Ali mislite, da mora naša javnost kar tako verjeti, kar dekretirajo razni Peskovi nasledniki in Kamenarovičevi podkupljenci? Če je »Bankosloviji« res za moralo in poštenost, zakaj pa vsaj enkrat ne svetuje Kamenaroviču, naj gre v Trst k preiskovalnemu sodniku? Samo enkrat naj bo »Bankoslovija« tako pogumna, pa jej garantiramo, da se število njenih dosežanih 2400 naročnikov in odjemalcev pomnoži za najmanj en tucat, — tudi če bi mi sami morali seči v svoj najnovejši petmilijonski fond ... Če si pa upa odgovorni urednik »Bankoslovije« nastopiti dokaz resnice za svoj včerajšnji članek, mu iz istega fonda obljubljam en milijon, da si ž njim nabavi svoj lasten »revolver«.

— Ubogi Maribor! Narodni socialisti bodo imeli v Mariboru shod, na katerem bodo govorile znane veličine o zagrebškem shodu, o draginji in drugih vprašanjih. Posebno o draginji, ki je v Mariboru najhujša — po krivdi režima, seveda! Socialistična občina ni nič kriva na tem, da je danes Maribor najdražje mesto v državi —

ne, režim si je izbral ravno Maribor, da ga udari z neznosno draginjo, drugim mestom pa še kolikor toliko prizanaša. In »točno« poročilo o novo nastali situaciji bosta podala nar.-soc. poslanka Mariborčanom, tako zatrjuje »Bankoslovija«, ki tudi prav »točno« poroča o dogodkih.

— Disciplina v socialdemokratski stranki. Mariborski socialisti so očitali g. Etbinu Kristanu, ki je postal izseljeniški komisar naše države v Ameriki, da se je od svoje stranke kar po francosko poslovil. »Naprej« piše sedaj o sodruhu Etbinu Kristanu zelo simpatičen uvodnik, na čegar koncu pristavlja: »Seveda tudi nam ni všeč, da gre. Potrebno in koristno delo ga čaka tam, vendar se nam zdi delo v parlamentu še potrebnejše. Najhujše pa se nam zdi to, da se ni smatral dolžnega, vprašati stranko prej, nego zapusti važno mesto, ki mu ga je poverila. Seveda, če smejo 4 poslanci delati, kar hočejo (Golouh, Kopač, Tokan in Kisovar, ki niti po celjskih sklepkih z 29. junija niso storili svoje dolžnosti), potem si sme tudi on dovoliti nekaj samolastnosti. Toda ni prav to! — Iz »Napreja« je videti, da je v socialdemokratski stranki disciplina na zelo visokem višku.

— Republika, glasilo slovenske republikanske stranke (Novačarce), ki je dosedaj izhajala kot priloga Radičevega »Slobodnega Doma«, je prenehal tudi v tej polusamostojni obliki, ker je poštna uprava računala za njo posebno poštnino. Od sedaj prinaša »Sl. D.« le še nekatere slovenske članke iz peresa dr. No.ščana.

Po svetu

— Prebivalstvo sovjetske Rusije. Moskovska vlada je izdala pred kratkim statistiko o ljudskem šteju ki je bilo izvedeno dne 21. avgusta 1920 v 43 provincah evropske Rusije, izključivši ozemlja novih republik Estonske, Letonske in Litvinske, kakor tudi ozemlja republik, ki so zavzele sovjetske Rusije. Po tej statistiki je bilo leta 1910 v imenovanih 43 provincah 75.490.400 ljudi, leta 1920 pa 68.975.752. Prebivalstvo je padlo torej za 6.514.648 oseb, to je 8.6 odstotkov. Naravnost strahotno so tudi številke o propadanju nekdanj tako evropejskih prestolic. Petrograda in Moskve. Dožim je šel Petrograd leta 1910 nad 2.400.000 prebivalcev, jih je imel leta 1920 samo še 705.908; Moskva leta 1910 nad 1.850.000, deset let pozneje pa 1.028.218. V prvi polovici leta 1920 je v Petrogradu na tisoč oseb umrlo 89,5, rodilo pa se jih je samo 15, v Moskvi umrlo 46,2, rodilo pa 21,9. Od leta 1920 dalje so se razmere še poslabšale, ker je že dve leti razsajajoča lakota v 18 gubernijah zahtevala na milijone žrtve in je v posameznih okrajih prebivalstvo sploh popolnoma izumrlo.

— Grški poraz. Angorska vlada izdaja uradno poročilo o grškem porazu: Celokupna grška armada iz 12 divizij je popolnoma uničena. 5 armijskih poveljnikov z vrhovnim poveljnikom Tripupisom s štabi je v ujetništvu; od moštva je ujetih dve tretjini. Turki niso imeli večjih izgub; 30 njihovi diviziji je še popolnoma nedotaknjenih.

Prosveča

LIUBLJANSKI GLEDALIŠČI.

Gledališka sezona 1922—23 se prične začetkom oktobra. Artistično osonje je ostalo v pretežni večini isto kakor lani. Izmed novo angažiranih moči omenjamo v dramih režiserja in igralca g. Milana Skrbinskega, v operi pa našega rojaka, slovečega basista in dozdaj člana dunajske drž. opere g. Julija Betetta, g. tenorista Marija Šimenca, operni pevki gospo Katternerjevo in gospo Matačičevo, g. kapelnika Lovra Matačiča in režiserja g. Sevaštjanova, bivšega ravnatelja petrogradske »Muzikalne drame«. Zavedajoč se svoje naloge, vzgajati, pospeševati in gojiti množico gledališko umetnost, je angažirala upravo tako za dramo, kakor za opero več mladih nadarjenih moči, od katerih utegne postati ta in ona važna opora naših odrov.

Za prvi čas bodoče sezone se pripravljata dve Cankarjevi dram, in sicer kot noviteto zanimivo mladostno delo »Romantične duše« in njegova znana drama »Hlapci« v novi režiji in opremi. Nadalje Čeha Karla Čapka kolektivna drama »R. U. R.«, ki je zbudila takoj ob svojem rojstvu izredno senzacijo tudi daleč preko mej avtorjeve domovine, in znova Tolstega znamenita drama v šestih dejanjih »Živi mrtveci«. Tekom sezone namerava drama vpriporiti od domačih avtorjev po dolgih letih zopet Antona Medveda tragedijo v petih dejanjih »Za pravdo in srce«, Etbina Kristana socialno dramo »Kato Vrankovič«, dr. Ivana Preglja novo žalostno »Azazel«, priobčeno v »Dom in svetu« leta 1921. In po možnosti še več drugih slovenskih dramskih proizvojev. Srbourvatske avtorje bodo zastopali predvsem Petrovič z veseloigro »Plaha« in z dramo »Mrak«, Nušić s komedijo »Narodni poslanik«. Nadalje v repertoarnem načrtu dela Vojnovića, Begovića in drugih.

Od ruskih avtorjev se nameravajo vpriporiti Čehova »Črešnjav vrt«, Andrejeva »Črne maske«, Dostojevskega dramatizacija romana »Idioti«, in če bo na razpolago dovolj sredstev, tudi Ostrovskega pomladna pravljica »Snežulčica«. Od poljskih avtorjev pridejo v tej sezoni v poštev: Fredro s komedijo »Maščevanje«, Przebyszewski z dramo »Za srečo« in

Wyspianski z enodejanko »Warszawianka«. Od angleških avtorjev navajamo Galsworthyja, znanega našemu občinstvu s svojo socialno dramo »Borba«. Vpizori se dveje njegovih dramskih del: »Golob« in »Srebrna tobačnica«. Dalje so v načrtu: Shaw »Cezar in Kleopatra«, »Črna dama sonetov«, Ibsen »Gospa z morja«, Hedda Gabler, Rostand »Cyranos de Bergerac«, Maeterlink »Cudež sv. Antona«, Shakespeare »Othello«, »Macbeth«, »Kar hočete«, Julij Cezar, »Hamlet«, Schiller »Kovarskost in ljubezen«, »Turandot«, Goldoni »Mirandolina«, Hebbel »Judita« l. dr. Po možnosti si se vpizori tudi ena starogrška drama.

Opera bo gojila slovenski in slovanski repertoar, pri čemur pa nikakor ne bo prezrla priznanih oper tistih velikih skladateljev, ki sicer niso Slovani, katerih dela pa si je osvojil ves kulturni svet. Skušnje za prihodno sezono so tudi v opernem gledališču že v polnem teku. Osobje je študiralo Smetanovo tridejansko komično opero »Tajnostki«, ki je pri nas še neznana, in češkega skladatelja Janáčka tridejansko tragično opero »Pastorka Jenufa«, zdaj študira Arriga Boita učinkovito delo »Mefistofele«, čegar libreto je vzel iz Goethejevega »Fausta«, ter Rossinija znano ljubko komično opero »Seviljski brivci«. Od slovenskih oper se z novo režijo in z novimi moči spet oživi Foersterjev »Gorenjski slavček«. Znani skladatelj Risto Savin je spisal novo opero »Gospodsvetski sen«. Njega snov je deloma simbolična ter vzeta iz življenja koroških Slovencev. Izvajala se bo v prvi polovici bodoče sezone. Naše Narodno gledališče je še dolžno proslaviti sedemdesetletnico skladatelja Miroslava Vilharja. Oddolžiti se mu hoče s posebnim slavnostnim večerom. Morda se vpizori jubilarntova opera v treh dejanjih »Lopudska sirotica«. Od slovenskih avtorjev pride na vrsto poleg že navedene »Jenufe« in »Tajnostki« še Dvorakova komična opera »Vrag in Katra«. V repertoarnem načrtu sta še Dvorakovi operi »Jakobin« in »Trde palice«, češkega skladatelja Fibicha opera »Hedi« ter Hrvata Hatzeja enodejanka »Povratki«, katere dejanje se vrši v Dubrovniku. Namerava se izvajati eno delo Wagnerja (Tannhäuser), eno delo Mozarta, troje del Verdia (Maskaradni ples, Traviata in Aida), po možnosti tudi Catalanijeva »Wally«. In minule sezone ostanjo poleg tega na repertoarju mnoge glasovite opere. Nanovo se inscenirajo Čajkowskega »Onjegin« ali eventualno »Pikova dama« ter Dvorakova »Rusalka«.

Na podlagi tega repertoarnega načrta, katerega bo skušala z najboljšo voljo uresničiti, razglašata gledališka uprava abonmane za prihodnjo sezono. Letnih abonmanov bo pet, in sicer A, B, C, D in E. Vsak abonma obsega 24 opernih in 24 dramskih predstav. Cene priobčimo prihodnjič.

Zgodovinska razstava slikarstva na Slovenskem. Dne 13. septembra je obiskal razstavo pokrajinski namestnik minister g. Ivan Hribar s soprogom in se jako laskavo izrazil o prireditvi. — V nedeljo, dne 17. septembra ob 2. uri popoldne se vrši splošno dostopno vodstvo po razstavi po znižani vstopnini (2 Din). Razlaga prof. V. Steska. Vodstvo za delavstvo se bo vršilo v nedeljo dne 24. septembra ob 2. uri popoldne.

Umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu je precej dobro obiskana. Kdor si je še ni ogledal, naj to stori še dni. Razstavili so naši domači umetniki brez razlike na organizacijo, tako da nudi razstava res pregled sedanjega stremeljenja naših aktivnih umetnikov.

Sneg v dvorani Borisa Godunova. Pariški gledališki list »Comedie« poroča, da se je pripetil pri predstavi tudi pri nas znane ruske opere »Boris Godunov« nenavaden malér. Ko se lažni Dimitrij vrača v Rusijo, sneži na odru, ki predstavlja log na poljsko-ruski meji in sicer v hudi zimi. Na pariški operi pa se je upravljač stroja za sneženje zmotil ter je zato zašlo na gosto snežnijo v prizoru Borisove smrti — v dvorano moskovskega Kremlja. Sneg v najbolj dramatičnem prizoru sredi dvorane je izzval vzlic umiranju carja med publiko bučen smeh.

Sport

Rokomet v Ljubljani. Službena objava rokometne sekcije Sportne zveze: Vsi prostovoljnega odstopa S. K. »Slavije« od tekmovalnega prvenstva se vrši edina in obenem finalna rokometna tekma med kluboma »Ilirija« in »Jadran« v nedeljo dne 24. t. m. ob 16. uri na prostoru »Ilirije«. Sodnik g. Pretnar. Načelnik.

S. K. Primorje. Prihodnja redna seja poslovnega odbora se vrši dne 19. t. m. ob 20. uri v gostilni pri »Novem svetu«. Vsi delo važnega dnevnega reda se morajo iste udeležiti vsi načelniki, oziroma namestniki posameznih sekcij in tajniki. V soboto dne 16. t. m. se vrši v navedeni gostilni v Prešernovi sobi ob 20. uri sestanek vseh članov ženske sekcije. Dolžnost članic je, da se iste gotovo udeležijo. — Tajnik.

Službena objava L. N. P. Danes ob 20. se vrši v Narodnem domu, soba Sportne zveze, seja kazenskega odbora. — Tajnik II.

Mednarodne zračne tekme. Na švicarskem vojaškem letališču v Dübendorfu se je vršila 12. t. m. velika mednarodna tekma v zraku. Med 15 tekmovalci je odnesel prvo darilo Švicar Ackermann, na tretje mesto se je plasiral pilot Ježek iz Češkoslovaške.

Pismo iz Poljske

(Radi poštne stavke na Poljskem zakasnelo.)

Lwow, 6. septembra 1922.

Lwow je imel včeraj svoj veliki dan. Otvoritev vzhodnega sejma v Lwowu (Targi Wshodnie), ki se je vršila včeraj dopoldne, je bila za Lwow praznik. Vse mesto je v veseljem razpoloženju, čeprav vreme malo nagaja. Velike množice hitijo na razstavni prostor v parku Kilinskega, da prisostvujejo slavnosti, h kateri so dospeli poleg mnogih tujcev kot zastopnik poljskega ministrskega predsednika Nowaka minister dela Darowski, vodja trgovinskega ministrstva dr. Strassburger, diplomatski zbor iz Varšave, zastopniki vojaskih oblasti itd. Naše poslaništvo v Varšavi je zastopal tajnik Pavle Beljanski. Tudi jugoslovanski novinarji niso hoteli zamuditi prilike ter so se udeležili svečanosti. Prisotni so bili poleg že omenjenih oseb tudi vojaški ataše pri našem poslaništvu v Varšavi Nenadović, znani poljski general Haller ter francoska trgovska mislja.

Kot prvi je govoril župan Lwowa Neumann, nato minister dr. Strassburger, predsednik sejma Turški, ki je posebno pozdravil jugoslovanske novinarje in francosko trgovsko poslaništvo, in državni svetnik Tirman. Svečanost se je končala z živahnimi vzkliki poljski republiki in njenemu poglavarju Pilsudskemu.

Množica se je nato prisrčila po ogromnem razstavnem prostoru, kjer je poljski narod v ličnih večjih in manjših paviljonih razstavil produkte svojega dela. Najbolj zastopana je težka železna industrija, ki napravi s svojimi ogromnimi izdelki naravnost imponirajoč vtis. Vsekakor nam dokazuje semen, da eden onih

narodov, ki so za svetovne vojne trpeli največje škode, vrlo napreduje v konsolidaciji svojega gospodarstva. Našim trgovcem, ki so doslej iskali importna središča po večini v deželah z visoko valuto, je le priporočati, da obračajo že z ozirom na stanje poljske valute večjo paznjo poljski trgovini in poljskemu gospodarstvu.

Jasno je, da se živahni trgovski odnosi med obema državama ne morejo vzpostaviti od danes do jutri. Mnogo je predpogojev, ki se morajo izpolniti, da pridemo do redne izmenjave blaga med Jugoslavijo in Poljsko. Predvsem ima veliko nalog naša država sama. Kakor se je poročalo, odide še ta mesec naše trgovinsko odposlanstvo v Varšavo, da prične pogajanja s poljskimi zastopniki glede sklepa trgovinske pogodbe, kateri mora slediti prometna pogodba, ki bi omogočila direktni promet med obema državama. Slovanski narodi Srednje Evrope morajo postati odločilen faktor ne samo v političnem, temveč tudi gospodarskem oziru. Medsebojne trgovinske zveze morajo enkrat za vselej odpraviti ekonomsko odvisnost slovanskih narodov Srednje Evrope od tujcev.

Naši novinarji so bili na vseh prireditvah, katerih so se udeležili, predmet prišrčnih ovacij. Lwowski listi jih prisrčno pozdravljajo kot predstavnike bratskega naroda ter prinašajo številne članke o naših razmerah. »Gazeta Lwowska« je priobčila podlistek »Wrażenie Jugoslawianske« (Vtisi iz Jugoslavije), v katerem razpravlja o naših političnih, gospodarskih in kulturnih razmerah. Drug list zopet razpravlja v posebnem članku o vzrokih, zakaj se dosedaj med obema državama ni moglo razviti bolj živahno gospodarsko občevaranje ter izraža upanje, da

se bodo odpravile težkoče, ki ovirajo gospodarsko zblizanje.

Vsekakor so naši novinarji dobili vtis, da se merodajni poljski faktorji trudijo za razvoj medsebojnih gospodarskih odnosov. Tako n. pr. so imeli priliko govoriti z ljubeznivim predsednikom lwowske trgovske in industrijske zbornice g. Winiarzem, ki jih je sprejel v krasni zbornični palači. V razgovoru se je pokazalo, da imamo v Jugoslaviji mnogo stvari, ki bi jih mogli izvoziti v Poljsko, predvsem kože za kožuhe, material za strojenje kože, suhe slive, južno sadje, zlasti dalmatinske fige. Poljska bi mogla k nam uvažati parafrinske izdelke, čeprav je konkurenca Rumunije precej velika. Naši trgovci naj se vsekakor obrnejo na poljske trgovske in industrijske zbornice, ki jim bodo šle v vsakem oziru na roko ter preskrbele gospodarske zveze.

Lwowski oblasti in občinstvo samo so napravili vse potrebno, da je bilo bivanje naših novinarjev v tem lepem mestu kar najprijetnejše. Župan lwowski Neumann jih je v ponedeljek povabil k večerji, naka so prisostvovali slavnostni predstavi v opernem gledališču. Igrali so D'Albertovo opero »Mrtve oči« po besedilu nemškega pisatelja H. H. Ewersa. Pred začetkom predstave so se svirale himne vseh pri otvoritvi sejma zastopanih držav, med njimi tudi naša himna. Po predstavi se je vršil rout, kateremu je prisostvovala elita Lwowa. Pozno v noč se je zaključila ta lepa prireditev s plesom, pri katerem smo mogli občudovati krasne poljske narodne plesje. Težko smo se ločili od naših ljubeznivih gostiteljev, da se vsaj nekaj ur odpodijemo za pot v Boryslaw in Drohobycz, kamor smo odpotovali prihodnji dan. O teh interesantnih industrijskih mestih prihodnjič. T. Z.

Domače vesti

* Naša upravna sodišča. Ministrstvo pravde je razpisalo natečaj za mesta predsednikov in sodnikov šestih upravnih sodišč, in sicer: v Celju za Slovenijo s Prekmurjem; v Beogradu za Srbijo in Vojvodino; v Zagrebu za Hrvatsko in Slavonijo z Medjimurjem; v Sarajevu za Bosno in Hercegovino; v Skoplju za Južno Srbijo in v Dubrovniku za Dalmacijo in Crno goro. Za predsednike in članke upravnih sodišč se smejo imenovati samo oni, ki imajo diplomu o dovršeni pravni fakulteti in ki so prebili, in sicer: za predsednika najmanj deset let, za sodnike pa najmanj osem let uradniške službe v sodni ali upravni stroki ali kot javni pravni zastopniki. Leta, ki so jih prebili v raznih službah, se seštevajo. Predsedniki in člani upravnih sodišč imajo plačo in doklade, ki jih imajo predsedniki apelacijskih sodišč po srbskem zakonu o ustroju sodišč. Prošnje s potrebnimi listinami naj se pošljejo ministrstvu pravde do 25. septembra 1922.

* Načrt novega kazenskega zakona. Ministrstvo pravde je izdalo službeno izdajo načrta novega kazenskega zakona, ki se v kratkem predloži narodni skupščini.

* Mlada Srbija za Jugoslavijo. V Kragujevcu se je dne 11. in 12. septembra vršilo veliko zborovanje tamkajšnje demokratske omladine. Na kongresu je bila sprejeta resolucija, s katero se zahteva, da se naša država službeno imenuje Jugoslavija.

* Statistika vojnih vdov in sirot. Po statistiki ministrstva za socialno politiko, je v Sloveniji 9407 vojnih vdov s 15.007 otroci, sirot brez očeta in matere pa je 2012. V tej statistiki pa niso še vsote one rodbine, za katere še ni urejena invalidska podpora.

* Vojaška služba osmošolcev brez mature. Ministrstvo prosvete je od vojnega ministrstva zahtevalo, da se tudi dijakom, ki niso napravili mature, a so dovršili osem razredov, prizna ekvivalentni dijaški rok vojaške službe. Vojno ministrstvo je tej zahtevi ugodilo.

* Ruski list v Zagrebu. Kakor poroča splitska «Ruskulita», ustanovil bo njen urednik gosp. Klimenko početkom novembra v Zagrebu ruski tednik «Južno slovo», ki bo prihodnje leto izhajal kot dnevnik.

* Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj vabi svoje članke in somišljenike, da si ogledajo volilni imenik, so li vpisani ali ne. Imenik je razpoložen na magistratu, kakor tudi v javni knjižnici dvorskega okraja Pred igriščem št. 1, ob delavniških od 5. do 7. zvečer. Ker je reklamacijski rok do 20. septembra, zato pohitite!

* Volilni imeniki za občinske volitve v Ljubljani so pristašem na vpogled v tajništvo Demokratske stranke, Narodni dom L., med uradnimi urami od 9. do 12. in od 4. do 6. popoldne. Volilci, zanimajte se in pogledajte, če ste vpisani!

* Občni zbor vodmatskega političnega in gospodarskega društva se vrši v soboto, dne 16. septembra ob 8. uri zvečer v gostilni Bizjak, Bohoričeva ulica, v običajnim dnevnem redom. Somišljeniki se vlijudno vabijo, da se istega polnočestveno udeležijo.

* Imenovanja v državni službi. Politijski konceptni praktikant Stanko Kos pri policijski direkciji v Ljubljani je imenovan za provizornega konceptista pri isti direkciji. Absolvirani živnozdravnik Veljko Janković je sprejet v državno službo v področju pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelka za kmetijstvo, ter imenovan za provizornega državnega živnozdravnika v 10. činovnem razredu. Dodeljen je v službovanje državni žrebčarni na Selu pri Ljubljani. — Pri okrožnem agrarnem uradu v Mariboru je imenovan za pisarja 2. razreda Josip Bubnič, neukazni pisar istega razreda pri istem uradu; pri okrožnem agrarnem uradu v Murski Soboti za pisarja 2. razreda Friderik Kutin, neukazni pisar istega razreda pri istem uradu; za pisarja 3. razreda Ivan Rendjevo, neukazni pisar istega razreda pri istem uradu.

* Razpisana zdravniška služba. Zdravstveni odsek za Slovenijo razpisuje službo ravnatelja državnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani s prejemki 6. činovnega razreda, to je z letno plačo 5500 dinarjev s pripadajočimi draginskimi dnevnici (sedaj po 28 Din) in službenim stanovanjem z razsvetljavo in kurjavo. Prošilci za to službo, ki morajo biti doktorji vsega zdravilstva, naj vložijo prošnje do dne 10. oktobra 1922 pri zdravstvenem odseku za Slovenijo.

* So li črke SHS državni grb? Prejeli smo: V predstavni dobi so se v pečatih in napisih naših državnih uradov splošno uporabljale namesto grba kratice SHS, katere je ustvarila doba Narodnega veča in ki so stopile uzelo povsod tudi na mesto prejšnjega «c. kr.». Vi-dovdanska ustava fiksira enoten državni grb in kolikor se spominjamo, prepoveduje naravnost rabo kratice SHS. Državni uradi so tudi po večini že uvedli državni grb v pečatih in napisih, imamo pa še polno «SHS okrajnih sodnij», «SHS davčnih uradov» itd. Pri notarijatu pa so do nezmisljelo celozakonili. Notarski red predpisuje, da imej notar v pečatu državni grb, pred nedavnem izšla minist. naredba pa mu predpisuje namesto zriba notarijatsko kratico SHS.

Notarija, ki bi se osmelil rabiti namesto tega državnega grba, čaka — pomislite — strogo disciplinarno zasledovanje! Respekt do ustave, čut za jezikovno snanost, ozir na inozemstvo, ki se nam tudi zaradi takih navideznih malenkosti posmehuje, zahteva takojšnjo remediuro. Hrvati, katerim se tako radi postavljamo o točnosti za vzgled, so to že zdavnaj uredili.

* Čudne razmere pri stanovanjski oblasti v Kočevju. Iz Kočevja nam pišejo: Pod tem naslovom je «Jutro» že dvakrat prineslo iz Kočevja dopise, v katerih se je grajalo postopanje okrajnega glavarstva v Kočevju, češ, da ne nakazuje stanovanj v zmislu zakonitih določb, ampak da postopa nepravilno in v kvar Slovencem. Resnici na ljubo je treba ugotoviti, da niste bili prav nič poučeni, kajti po informacijah, ki smo jih dobili od zanesljive strani, je postopanje stanovanjske oblasti v Kočevju korektno in zakonito in zlasti g. okr. komisarja ne zadene nobena krivda, če ne more ustreči vsaki želji strank, kajti pri velikem pomanjkanju stanovanj, kakršno je tudi v Kočevju, stanovanjsko oblastvo pač ne more delati čudežev. Specijalno omenjamo glede na zadnji dopis, da so se dodelila stanovanja, ki so tam omenjena, le na izrecno željo in prošnjo vseh prizadetih strank, in da torej stanovanjska oblast pač ni mogla delati nikomur krivice, če je prošnjo stranke ugodno rešila. Nasprotno bi morali dvomiti o objektivni stvarni razsodnosti take stranke, ki najprej prosi za dodelitev gotovega stanovanja, potem pa, ko se ji zaproseno stanovanje nakaže, naredi rekuz, češ, da ji zaproseno stanovanje ne ugaja itd. Nočemo nikomur krivice delati, zato odklanjamo javni poduk stanovanjskemu referentu, ki ga je morda kdo drugi bolj potreben. Originalna misel o ligi proti bacilom je morda res na mestu, vpraša se le proti katerim.

* Nečedno postopanje jeseniškega hotelarja. Z Jesenice nam poročajo: Znani velenomški hotelir Paar, ki je pred kratkim izvršil ženjalno valutno transakcijo z ameriškimi dolarji, zaradi česar teče zoper njega sodno postopanje, išče vedno novih virov za svojo nenasitno blagajno. A mož ima včasih vendarle smolo. Tokrat je bila stvar sledeča: Kupil je za rdečico bolnega prašiča in ga zaklal. Ravno ko so ga devali iz kože, je prišel v bližino neki carinski uradnik, ki je takoj policial okrajnega živnozdravnika, kateri je potem preprečil, da bi bil Paar serviral svojim slovenskim gostom sveže klobase iz mesa bolnega prašiča. Opozarjamo merodajno oblast na to okoliščino. Če hoče gospod Paar prodajati meso bolnih prašičev, naj to dela v svoji ljubi Avstriji, pri nas mu tega ne bomo pustili. To naj si zapomni!

* Za naše stlepe. Poročajo nam: Tvrška Anton Janežič v Ljubljani, Sv. Florijana ulica 14, je s Podpornim društvom slepih v Ljubljani sklenila pogodbo glede šolskih zvezkov. Tvrška izdeluje šolske zvezke vseh vrst z znanjko v korist Podpornemu društvu slepih. Zato prosimo vse trgovce kakor tudi vse šoloobvezne, da posegajo po teh zvezkih in na ta način pomagajo izmed bednih najbednejšim, ki bodo hvalile vsem tem dobrotnikom. — Podporno društvo slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 12.

* Drobne vesti. Na progi južna železnice med Zalogom in Rakekom je bil Robert Müllerjev v vlaku ukraden kovček, vreden 8000 kron in moški klobuk. — Na Igu so tatovi vlomili v podstrežje hiše posestnika Jakoba Sterleta ter odnesli raznega blaga v vrednosti 13.000 kron. — V Dorfarjih pri Škofji Loki je nekdo ponoči streljal skozi okno v stanovanje posestnika Franca Cofa, katerega pa takrat, na srečo, ni bilo doma. Orožniki so aretirali nekega moža, ki je osumljen zločina.

* Tragična smrt skrbne matere. Iz Skoplja poročajo: V Skoplju se je pripetilo te dni tragičen dogodek. Dijak Astan Fejzal je prišel precej vinjen domov. V stanovanju je bila samo njegova mati Nečika. Dijak je vzel revolver in šel z njim na ulico. Boježel se, da se mu kaj ne pripeti, šla je mati za njim na ulico ter mu skušala izvit revolver iz rok. Pri tem se je revolver sprožil in krogla je smrtno zadela mater, ki se je zgrudila na tla. Astan je vrgel revolver od sebe ter pokleknil poleg umirajoče matere. Prišli so sosedi in policija, ki je prepeljala mater v bolnico, Astana pa v zapor. Mati je pred smrtjo še prosila, naj ne kaznujejo sina, ker da je ona bila vzrok, da se je sprožil revolver.

* Nesreča. V Križah pri Kranju so se splašili konji Františki Lončar, vsled česar je ta padla z voza in se na glavi močno poškodovala. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnico.

* Železniška nesreča. Iz Beograda poročajo, da je pri Starem Jankovcu predvečernjeje brzovlak, ki je iz Zagreba vozil proti Beogradu, trčil v neki tovorni vlak. Več oseb je bilo ranjenih.

* Strahovit požar v vojaškem arzenalu v Pulju. V noči od četrtika na petek je izbruhnil v vojaškem in mornariškem arzenalu v Pulju, ki je eden najvažnejših Italije, nenadoma silen požar. Ogromni ognjeni zublji so švigali iz glavne delavnice in objeli kmalu tudi tesarsko delavnico. Bila je velika nevarnost, da se razširi ogenj tudi na sosednje delavnice, kar pa je bilo po velikem trudu preprečeno. Prebivalstva sta naznanila

požar dva topoveka strela. Poisčila so ga je strašna panika in je vse zbežalo na ulice. Obe delavnici sta bili popolnoma uničeni in znaša škoda več milijonov lir.

* Železniške nezgode vsled deževja. Kakor poročajo iz Mostarja, se je vsled dolgotrajnega deževja na železniški progi pri Ravnem sesul velik del hriba na železniški tir. Vlak, ki odhaja zvečer iz Gruža v Sarajevo, je zavozil v kamenje in prst, vsled česar sta lokomotiva in službeni vagon skočila s tira. Vlakovodja Andrej Duka je postal žrtev nezgode. Ostal je na mestu mrtve. Med potniki je zavladala panika, vendar ni bilo druge nesreče. Podobna nezgoda se je pripetila pri Dubravici, kjer pa ni bilo človeških žrtev.

Ljubljanska porota

Detomor.

Včeraj je predsedal porotnim razpravam g. dr. Kaiser, votanta sta bila gg. dr. Levičnik in okrajni sodnik Merala. Javno obtožbo je zastopal državni pravdnik g. Ogorevc.

Pred porotniki se je zagovarjala Ana Tacar, posestnikova hči iz Srednjih Gamelj. Državno pravdnitvo jo toži, da je dne 29. julija 1922 svoje dete ženskega spola po porodu umorila. Obtoženka spoje dejanje skesanu priznava. S svojim 61 let starim gospodarjem N. je imela ljubavno razmerje, katerega posledica je bil umorjeni otrok. Ves čas svoje nosečnosti se je Tacarjeva izgovarjala, da je vodenična. Hotela je tako prikriti svetu nosečnost, iti v bolnico in tam na skrivaj poroditi. Porod pa jo je prehitel in porodila je doma, na kar je nesla otroka v hlev ter ga nato zadavila. Otroka so kmalu našli v zemlji zakopanega. Zdravniški izvedenci so ugotovili, da je otrok umrl vedno zadušena. Ves zagovor obtoženke zveni v to, da se je bala svojega strogega očeta ter je umorila dete, dasi je imela od nezakonskega očeta dovolj sredstev na razpolago, da bi mogla vzdrževati otroka. Njen zagovornik dr. Šubec je naglašal, da je obtoženka bolna, da jo čisto napada trenutna omotica in je polagaj važnost na to, da je svoje dejanje storila v silni razburjenosti. Porotniki so z ozirom na detomor stavljeno jim vprašanje potrdili, nakar je senat prisodil obtoženki 3 leta težke ječe.

Požig iz ljubosumnosti.

Nato se je zagovarjala Neža Gobec, posestnikova hči iz Zetla. Slučaj je od celjske odstopljen ljubljanski poroti. Državno pravdnitvo v Celju toži obdolženko, da je dne 4. julija 1922 zažgala gospodarska poslopja Matevža Petroviča v Lešju, obč. Zetale. Tekom dveh ur je požar vpepelil do tal s slamo krito večjo in manjšo hišo, gospodarska poslopja ter razno orodje v skupni vrednosti nad 220.000 kron. Predzgodovina je sledeča: Posestnikov sin Anton Petrovič je imel z obtoženko ljubavno razmerje, končno sta si tudi objubila skleniti zakon. Dne 24. aprila lanskega leta je obtoženka rodila dečka, ki pa je kmalu umrl. Dne 4. julija ob 2. uri ponoči je prišel Petrovič k obtoženki, nakar je prišlo med obema do prepira, pri katerem je obtoženka povledala Petroviču, da je z njim zopet noseča in mu predlajcivala, da ima on razmerje še z drugimi dekleti. Ko je Petrovič odšel, je obtoženka začela razmisljati o svoji usodi in je napoved sklenila, uničiti imetje svojega ljubimca. Sklep je še isto jutro uresničila: vzela je vtičalico in se napotila proti Petrovičevu posestvu. Tam je utaknila gorečo žveplenko v slannato streho, ki se je takoj vnela. Nato se je napotila domov, toda spasti ni mogla in ko je zopet vtrla, je videla, da je že vse Petrovičevo posestvo v plamenu.

Obtoženka naglašuje, da je svoje dejanje storila zgolj iz jeze in maščevanja, ker jo je Petrovič pred nekaj dnevi v gostilni udaril in ker ni vedela ali jo bo poročil, ali ne. Porotniki so stavljali jim vprašanje glede hudodelstva požiga in škode v znesku nad 40.000 kron, soglasno potrdili, nakar je sledila razsodba, glaseča se na 5 let težke ječe.

Objave

* Centralno tajništvo jugosl. napredne omladine iz Slovenije v Ljubljani, zasnovano pred dobrim pol letom, je raztegnilo svoj delokrog čez vso Slovenijo in s tem je napredna omladina v Sloveniji dobila svojo reprezentanco. Da se informirajo tudi naše članstvo izven centrale o gospodarskem in kulturnopolitičnem položaju napredne omladine, predvsem akademikov in abiturijentov, sklicuje CT informativne sestanke, in sicer v torek, dne 19. t. m. v Mariboru ob 15. uri v Narodnem domu in v sredo, dne 20. t. m. v Celju ob 15. uri v Narodnem domu. Tovariši! Udeležite se polnočestveno svojih krajevnih sestankov, kjer Vas naš delegati točno informirajo o dijaškem položaju v Ljubljani in drugod in dajo pravce za bodoče delo. — Odhori.

* Zavoritve planinskih koč. Od planinskih koč se bo zatvorila Aleksandrova koč po Triglavom 25. septembra t. l. Zavoritve ostalih koč se bo pravčasno objavila.

* Spremljanje novicev v državno varnostno stražo. Osrednje poveljstvo državne varnostne straže za Slovenijo sprejme več novicev v poskusno službo varnostne straže. Prošilci se naj zglašijo osebno z običajnimi dokumenti v dopoldanskih urah v Ljubljani, Šubičeva ulica 5. II. nadstropje levo.

Gospodarsivo

SREDNJA KMETIJSKA ŠOLA V MARIBORU.

Studij v inozemstvu je danes tako otežkočen, da je treba iskati doma prilike za višje izobraževanje. To velja za vse stroke in tudi za kmetijsko stroko. Če smo dobili Slovenci univerzo v Ljubljani in srednješolske zavode za trgovino in obrt, je opravičena zahteva, da dobimo tudi srednjo šolo za kmetijstvo v Sloveniji. Za ustanovitev srednje kmetijske šole se je začelo zanimanje takoj po preobratu, ko je prišla tedaj nemška vladna in sadjarska šola v Mariboru v naše roke. Od takrat niso utihli glasovi po potrebi take šole, ki naj bi se ustanovila v Mariboru.

V resnici ima mariborska vinarska in sadjarska šola tako ugoden objekt in tako ugodno lego za namene srednje kmetijske šole, kakor ga nima noben drug kraj v Jugoslaviji. Že ta ugodna prilika za ustanovitev srednjega zavoda in po drugi strani potreba, da se tudi za napredek kmetijstva kaj več stori v naši ujedini državi, so napotile oddelek za kmetijstvo, da se je takoj lotil realizacije tega vprašanja. Nastale so v tem času razne kombinacije in razni projekti za osnovo srednješolskega pouka v kmetijstvu, v vinarstvu in sadjarstvu pa tudi v gozdarstvu. Nazadnje je prodrlo naziranje, da kaže za sedaj ustanoviti srednjo šolo, ki se bo ozirala na vse potrebne kmetijske stroke, na sedežu sedanje vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Srednja šola naj bo triletna in naj obsega vse kmetijske stroke, ki so važne za naše razmere, in naj se ji doda še četrto leto za teoretično in praktično specializacijo v vinarski in sadjarski stroki. Taka bodi njena uredba. Tako bo služila šola najbolje vsem zahtevam našega slovenskega kmetijstva, pa tudi potrebam drugih krajev, pa naj jo obiskujejo kmetijski sinovi, ki se imajo posvetiti domačemu gospodarstvu, ali pa sinovi, ki imajo iskati službe po raznih pospodsarskih podjetjih ali na večjih kmetijskih obratih.

Ministrski svet je potrdil ustanovitev srednje kmetijske šole v Mariboru na sedežu sedanje vinarske in sadjarske šole — po izgledu take šole v Križevcih na Hrvatskem. Potrebni krediti za pričetek delovanja so odobreni. Šola se ima otvoriti meseca novembra. Ravnateljstvo razpisuje prav te dni sprejem učencev v prvo šolsko leto. Sedaj je na nas, da pomagamo novemu zavodu do razvoja in do uspešnega dela. Srednja kmetijska šola v Mariboru bo poleg srednje kmetijske šole v Križevcih druga srednja šola te stroke v naši kraljevini in nedvomno zavod, ki ga bo zaradi ugodne lege in vzorno dobre uredbe rada obiskovala mladina iz vseh strani naše države. Zavodu samemu pa želimo, da se krepko in uspešno razvija!

TRŽNA POROČILA.

Zagrebski žitni trg. Dne 14. t. m. so notirali v kronah za 100 kg postavno baška in vojvodinska postaja: pšenica (okoli 76 kg) 1660 — 1760, rumena koruza 1460 — 1500, rž (71 kg) 1400 — 1500, ječmen za pivovarne 1700, za krmo 1500, oves 1200 — 1400, pisani fižol 1500 — 1600, beli fižol 1600 — 1700, moka št. 0 2800, št. 2 2700, št. 4 2600, št. 6 2400, za krmo 120, otrobi fini 900 — 950, debeli 1000 — 1050. Tendence neka živahnejša.

Produktna borza v Novem Sadu. (14. t. m.) Pšenica baška 424,5 — 430,5 Din; ječmen sremski zaključek 375; baški, ponudba 370; oves baški, ponudba 307,5; sremski, ponudba 320; koruza baška, ponudba 370; moka št. 0, ponudba 625; št. 2 600; št. 6 zaključek 525; ponudba 386 Din.

Zagrebski tedenski sejem. (14. t. m.) Promet prilično živahen. Zlasti mnogo je bilo svinj. Konj je bilo malo. Cene za kg live teže v kronah: voli II. 24 — 36, III. 18 — 22, krave I. 28 — 30, II. 22 — 27, III. 15 — 20, svinje najbolje 92 — 100, mršave 80. Seno se je tržilo po 800 do 1000 za 100 kg.

Trg s kožami in usnjem. Te dni so tržile lahke goveje kože po 85 — 90 K, srednje težke 90 — 95 K, prav težke 100 do 105 K, telečje kože 100 — 110 K za kg. Cene usnja so bile: podplati vache 330 — 350 K za kg, kruponi lahki 480 K za kg, kruponi težki 500 — 510 K za kg, notranjski 300 — 320 K kg, črni gladki pitlingi in kipsi 500 — 520 K kg, črna gladka teletina 550 — 600 K kg, rujava kravina 540 — 550 K kg, rujava teletina 580 — 600 K kg, boksteletina I. 120 — 125 K kvadrat, boksteletina II. 110 — 115 K kvadrat, ševro inozemski 120 — 130 K kvadrat.

Seja upravnega odbora Narodne banke SHS se je vršila v sredo v Beogradu. Na seji se je razpravljalo o dajanju kreditov trgovcem in izvoznikom. Mikljenja so bila zelo deljena, zaradi česar ni prišlo do nikakih zaključkov. Na predlog ministra trgovine in industrije je bil ponovno postavljen za guvernerja banke G. Gjorgje Weifert.

Poslovanje na borzi je prišlo v torek na bazi kliranja, ki se objavlja pred borzo tako, da zastopniki bank izjavijo koliko imajo nalog za nakup in prodajo. Tu se v prisotnosti zastopnikov Narodne banke, katere deluje kot regulativ, ugotovijo tečajji za povpraševanje in ponudbo ter se smejo samo med temi tečajji vršiti transakcije. Na borzi ne more priti do zaključkov, ki bi bili izven klirskih tečajev, tem bolj, ker mora Narodna banka dati vsako količino deviz, ki bi eventualno manjkala. Borznim sen-

zalom je sedaj zabranjeno poslovanje v predborznem času. Kakor poročajo iz Zagreba, se na tamonjski borzi kliring še ni udomačil in traja vsled tega vedno dolgo časa, vendar se že opaja, da je zelo primeren za naše razmere. Vse se vrši javno in so možnosti nenaravnega vplivanja na kurse izključene. O tečajih odločuje količina blaga in količina povpraševanja.

— Nabava semen za jesensko setev. Ministrski svet je odobril kmetijskiemu ministrstvu 8 milijonov dinarjev posojila za nabavo semen za jesensko setev. Seme se bo nabavilo v onih krajih naše države, ki niso bili prizadeti od slabe letine.

— Osnovanje oblastnih finančnih inspektoratov. Na osnovi čl. 8. in 107. zakona o organiziranju finančne kontrole in čl. 220. finančnega zakona za leta 1922—23 je finančno ministrstvo odredilo, da se takoj osnujejo oblastni inspektorati finančnih kontrol v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Novem Sadu, Sarajevu, Skoplju in Cetinju.

— Potujoča dalmatinska razstava olj. bo posetila Sarajevo, Zagreb, Ljubljano, Maribor, Novi Sad, Osijek, Subotico in druge kraje naše države.

— Nova delniška družba. Ministrstvo za trgovino in industrijo je dovolilo Francu Lahovniku in Valentinu Stampachu, industrijcem na Prevaljah, da ustanovita delniško družbo z imenom «Korotan», lesna industrijska delniška družba s sedežem v Prevaljah. Družba se bo bavila z vsemi trgovskimi in industrijskimi posli, ki spadajo v stroko trgovine in lesne industrije. Osnovna delniška glavnica znaša en milijone Din in je razdeljena na 10.000 delnic po 100 Din.

— Nadomestni živinski sejmi se vršijo dne 19. septembra v Trebnjem, dne 3. oktobra v Veliki Loki, dne 12. oktobra v St. Lovrencu.

— Oskrba Beograda z bolgarsko moko. Aprovizijski odbor beogradske občine je poslal v Bolgarsko dva svoja delegata zaradi nabave moke. Kruh iz te moke bi baje stal 18 kron 1 kg.

— Letina v Baranji. V Baranji, ki je obenem z Bačko, Banatom in Sremom žitnica naše države, je bila letos setev nekaj slabša, nego lani. Ta primanjkljaj pa bo nadomestila koruza, ki je letos zelo dobra in s katero je letos pretežni del polja posajen. Vinogradi v Baranji stojijo povoljno in bodo dali zadovoljivo vinsko trgatve, če ne bo deževja, ki traja že dolgo časa, napravilo preveč škoda. Potrebno bi še bilo par solčnih dni. Sadna letina v Baranji ni bila prida. Krme pa je dovolj in je ne bo primanjkovalo. V splošnem je baranjsko prebivalstvo z letino zadovoljno in so vse vesti o zelo slabi letini v Baranji neistinite.

— Dobava ovsa. V intendanturi Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 27. septembra ob 10. uri dopoldne pismena ofertalna licitacija glede dobave 1.500.000 kg ovsa za garnizije Ljubljana, Celje, Maribor. Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, pogoji pa pri divizijski intendanturi v Ljubljani na vpogled.

— Avstrijska notna banka. Z Dunaja poročajo: Spremembe statuten nove Notne banke so bile te dni predložene poslancem. V spremembah se nahaja med drugim sledeča določba: «Od tankine gotovine se mora držati vsaj vplačani delniški glavnici enak znesek v kovani ali nekovani žlahtni kovini, inozemskih valutah in devizah vsak čas efektivno izven Avstrije». Domneva se, da narodni svet sprememb statuten ne bo sprejel, kar lahko povzroči padec kabineta Seipel.

— Avstrijske zlate carine. V dobi od 11. do 17. septembra se bo zaračunavala ena zlata krona za 15.200 papirnatih K.

— Poljski nakup lokomotiv v Avstriji. Poljsko železniško ministrstvo je nakupilo v Avstriji 20 lokomotiv za vzhodnogalizijske železnice.

— Rumunska živina za Češkoslovaško. Poljska vlada je dovolila zvezi živinskih trgovcev v Galiciji z voljavo do 15. novembra transport 3000 glav goveje živine in 5000 komadov svinj iz Rumunije preko Poljske v Inozemstvo, to je v Galicijo v Češkoslovaško.

— Madžarska proti valutni špekulaciji. Iz Budimpešte poročajo: Finančni minist. dr. Kállay je predložil narodni skupščini zakonski načrt o pooprstitvi kaznovanja zlorab s plačilnimi sredstvi. Najvažnejše določbe tega načrta so nastopne: Kdor špekulira s tujiimi plačilnimi sredstvi kljub zabrani s strani vlade, kdor madžarske krone ponuja v inozemstvo, kdor spravi blago, vrednostne papirje ali druge efekte v inozemstvo, ne da se bi ravnal po zakonskih predpisih, kdor izdavi od devizne centrale na gošljivi način inozemska plačilna sredstva, in kdor v namenu, da bi škodoval kupni moči madžarske krone, širi vedoma neresnične vesti, je kriv zločina, ki se kaznuje z ječo do 2 let in z denarno globo do pol milijona kron, nadalje s konfiskacijo dotičnih efektov. Tudi poizkus je kazniv.

— Carinski nadavek na zlato v Italiji. Znaša od 1. do 15. septembra 322 odst.

— Carinski nadavek na zlato v Nemčiji znaša od 13. do 19. septembra 1922 33,200 odst.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Tisk Delniške tiskarne. d. d. v Ljubljani.

Ljubezen na počitnicah

Roman.

Prej njo je stala gospa Warchlakowska, prav na onem mestu, kjer je nedavno stala Obidowska.

— Ali je pisal možiček?

— Da.

— A ta lepa razglednica? To sta poslala sinčka?

— Ne, ... ta ni zame!

— A? — Kratak molk.

— Pomislite, gospa, davi me je zbudil nečloveški vik. Šla sem k oknu, misleča, da gori, pa je bila le banda igralcev in igral, ki je tako glasno klicala vodnika in Porzičkega. Napraviti so hoteli izlet. Ali niste ničesar slišali?

— Ne!

— Ali morda tudi ne veste, da stanuje Porzički tu pri Obidowski?

— Ne!

Sama ni vedela, čemu laže, ali lagala je.

— Tukaj, prav tikoma pri vas. Ne vem, ali bi bil vaš mož zelo zadovoljen, ko bi vedel o tem. Kakor znano, nimajo igralci pred ničemer respekta ... Dasi ... Bog obvari ... saj vem, da ... ali kaj še! ... Ali ti ljudje ... pijejo namreč. In kadar se takle moški napije ... potem ... no ...

In svetnica je vzdihnila in se pomenljivo nasmehnila. — Če bi takemu pijanemu človeku, Bog vas brani, prišlo na misel da vas razžali! ...

— O ... prosim, gospa! ...

— Kdo more to vedeti? Med nama

govorjeno, nekatere ženske same izživljajo igralce, da postanejo drzni. Pri nas v Krakovem ... saj vendar veste ... Ali niste slišali o doktorjevi ženi? Ne? Ne verjameste? ... Ženske pisarijo igralcem pisma, pa še kakšna! Na! Na!

Tuskin pogled se je ustavil nehoti na bledovijoličasti razglednici, ki je ležala na mizi. Gospa Warchlakowska je vjela ta pogled.

— Ali je morda to zanj? ... Čitajvala! ... Čitajvala! ...

Opazivša na obrazu mlade žene nekako zadreglo, je urno dostavila: — Pismo bi bilo povsem kaj drugega, ali odprto karto vendar emeva čitati!

In že je držala razglednico v svojih tolstih rokah.

— Seveda ... zanj. «Njega visokorodje Porzički, dramski umetnik» ... Igralec — njega visokorodje! Haha! Kaj naj bo pa potem grof ali svetnik? Vi-soko-rodje! Pa kaj je pisano! — Ha! Ha! Čitajte, gospa! — Izročila je karto Tuski.

— «Ljubljenec moj dragi! Kako se ti godi? Ali se dobro počutiš? Prav malo naj Te le skrbi zaradi mene, ker drugače bi me preveč bolelo srce. Tu je brez Tebe prazno in pusto. Včeraj sem gledala skozi solze na Tvoje prazno mesto za našo mizo. — Zahvaljujem se Ti za Tvoja ljuba pisma, znam jih na pamet in jih vedno nosim s seboj. — Kadar greš v gore, pazi, da se ne ponesrečiš, kajti Ti si vsebina in namen mojega življenja ...»

Tuska ni hotela čitati dalje.

— To so tajnosti tega gospoda, je dejala ošabno in odložila karto.

— To vam je tiček, takle igralci! — je odvrnila svetnica smeje. — Medtem ko gleda ona s solzami na njegovo prazno mesto, leta on z igralkami po gorah ... Jaz bi na vašem mestu vzela še njegovo sobo ter ga zapodila, da bi ne onečašča! hiše! Saj ne veste, gospa ... mogoče je, da pripelje nekoga dne še kako damo s seboj, in potem doživite šele pravi škandal.

— Ne vem še, kaj naj storim — je odgovorila umikajoča se Tuska.

Začela jo je boleti glava. Doma, na cesti Warecki, jo je včasih dušilo zidovje hiše, kakor da je zidovje ječe; prav tako jo je tudi tukaj začelo dušiti nekako tesnobno ozračje, ki jo je kakor visok nasip ločilo od solca in zraka.

— Morda bi šli malo na izprehod, je predlagala gospa Warchlakowska.

Toda Tuski se je mahoma pristudilo to vljudo izprehajanje po gladki cesti z obrazom distingirane dame.

— Hvala, gospa! je odgovorila ter siliila svoje lice k prijaznemu nasmehu. — Boli me glava.

— Potem bi vam izprehod še prav dobro storil. Pa kakor hočete. Jaz grem.

Dvignila je svoje ozko granatno-barvno krilo iz alpakovega blaga, ampak samo tako visoko, da se je spodobno dotikalo tal, in je dostojanstveno odracala po beli cesti.

Tuska je ostala sama.

Pogledala je bledovijoličasto razglednico, potem se je ozrla po gorah, ki so se v stoterih barvah lesketale v večerni zarji. In polotilo se je je čudno čustvo. Tu Obidowska, ki bega s svojimi solznimi očmi po gorskih vi-

šavah in srebrnih potokih, a druga da-leč tam gleda skozi solze na prazno mesto človeka, ki je izginil v teh gorskih višavah in preko srebrnih potokov — in ... potem ona sama, ki s svojim pogledom hiti za njegovim sledom ...

Kako čudno je bilo vse to! Kako novo in nepričakovano! In predvsem: kako nepotrebno! ... Kaj jo briga? In vendar! Briga jo!

XIII.

Minul je teden. Ali kako se je vlekel! Vreme je bilo krasno; kljub temu se Tuska in Pita nista počutili dobro, dasi sta bili od ranega jutra skoraj neprestano pri Warchlakowskih.

Tuska je namenoma zahajala tja, da bi se ubranila mislim, ki so jo nadlegovale. Bila je večkrat na izprehodu z gospo Warchlakowsko, dvakrat pri «Morskem očesu» na kavi, ogledala si je čipkarsko šolo ter je šla tudi k maši. In posedala je z gospo svetnico na verandi, ter se pogovarjala na dolgo in široko o možu, otrokih in poslih. Gospa Warchlakowska je temu reportarju pridelala od časa do časa še kako pikantno anekdoto iz življenja igralcev in igral.

Bila je nenavadno dobro informirana o tajnih zakulisnih historijah. Zgrajala se je nad njimi, ali videti je bilo, da uživa ob pripovedovanju teh historij. Tuska je poslušala pozorno, a ni razumela, čemu jo pri tem objema neka čudna bolelost.

— Zakaj mi niste povedali, da poznate Porzičkega? je nepričakovano vprašala Warchlakowska.

— Jaz?

— Da, vi! Vem — vem, da so ro-mali neki bonbončki semintja ...

Tuska je skomizgnila z rameni. — Ta gospod je dal Piti bonbončke, a jaz sem jej ukazala, naj mu te bonbone vrne. To je vse.

— Izvrstno ste napravili, gospa. Jaz na vašem mestu bi bila poklicala svojega moža. Ta bi ga že naučil manire ... Dajati sladkorčke! Prosim vas, kaj si tak človek misli? Mari ste kaka igralka? Kaj takega! —

Gospa svetnica je bila zelo ogorčena. Prsi, tesno opete z velvetom, so lurno valovile, s tolstimi rokami je vihrala razdraženo semintja.

— Dobro sem ga zavrnila, je mirila Tuska, — in odtodaj se vede jako dostojno. — Toda čutila je, da jej gospa Warchlakowska ne veruje popolnoma, marveč jo opleta s celo mrežo sumnič-jen. Ločili sta se nekoliko hladno ...

Na večer se je docela nepričakovano vrnil Porzički. Pripeljal se je bled, utrujen, prečut in vidno slabe volje. Tuska je stala pri oknu, in ko ga je zagledala tako hitro, je bila kakor oslepljena. Skrila se je za zastor, vendar je videla, kako je pritekla k nje-mu Obidowska in ga začela izpraševati po svojem možu.

— Šel je še dalje v gore! je odgovoril igralec jezno, medtem ko je jemal iz voza svoj suknjič, gorsko palico in druge malenkosti.

— Zakaj se ni vrnil z vami?

— Ne vem; pustite me v miru. Utrujen sem ... Prinesite mi mleka!

Ali ni nikakega pisma zame?

— Sel je v svojo sobo.

(Dalje prihodnjič.)

Vremensko poročilo

Ljubljana, 15. septembra 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	755.6	10.9	brezvetra	dež	37.0
Ljubljana	14.	757.4	14.7	"	"	"
Ljubljana	21.	757.9	11.6	"	del. jasno	"
Zagreb	7.	749.2	14.0	sev. vzh.	dež	2.0
Beograd	7.	—	—	—	—	—
Unna	7.	755.8	13.0	jug. vzh.	oblačno	74.0
Praga	7.	753.8	9.0	jug. zap.	več jasno	2.0
Inomost	7.	758.9	8.0	brezvetra	oblačno	2.0

V Ljubljani barometer nestan., temperatura nizka. Sonce vzhaja ob —, zahaja ob —.

Mali oglasi

službe do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, napredovanje do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plače se asprej. (Lahko tudi v znakah.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znamka za odgovor.

Službe

Primerno službo

išče visokošolac (jurist) z nekoliko znanja več tujih jezikov, erbohrvaščine ter stroje-pisja. Ponudbe pod «A.R.» na upravo «Jutra». 3175

Trgovski pomočnik,

mlajša moč, želi premeniti službo, najraje na deželi v trgovini mešane stroke. Cenj. ponudbe pod «Zanesljiv» na upravo «Jutra». 3147

Strojepisno 3184

sprejme odvetniška pisarna. Naslov v upravi «Jutra».

Kupim

Hlode,

smrekove in jelkove, 3 do 8 m dolge, kakor tudi cele gozdove kupi Lesna družba «Ilirija», Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8. Telefon 220.

Prodajam

Pisalni stroj 3189

«Courier», najboljšega sistema, jako malo rabljen, se ugodno prodaja v pisarni Anonč. zavoda Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica 5.

14 tednov star pes

čiste volje pasme se prodaja za Din 700.— v gostilni Kosmač v Radovljici, Gorenjsko. 3119

Večjo množico sena in slame

ima v zalogi Adam Kincl, trgovec s senom in slamo pri Sv. Jurju ob južni železnici. Kupci naj se obrnejo na go-ražnji naslov, katerim se takoj naznani cena.

Stanovanja

Visoko nagrado 3143

blagu ali denarju da Jugoslovanski dobrovoljac (trgo-

vec) onemu, ki odda ali pre-skrbi eno ali dve sobi s kuhinjo ali brez iste takoj. Najemnika po dogovoru in se plača za eno ali več let naprej. Ponudbe pod «Dobrovoljac» na upravo «Jutra».

Nepremičnine

„Univerzal“ 3154

konces. prometna pisarna za nakup in prodajo zemljišč, Maribor, Aleksandrova c. 28, ima za prodati več malih posestev v okolici Maribora.

„Univerzal“ 3157

konces. prometna pisarna za nakup in prodajo zemljišč, Maribor, Aleksandrova c. 28, ima za prodati trgovske hiše od enega in pol do osem milijonov kron.

„Univerzal“ 3159

konces. prometna pisarna za nakup in prodajo zemljišč, Maribor, Aleksandrova c. 28, ima za prodati hišo v Zagrebu.

„Univerzal“ 3157

konces. prometna pisarna za nakup in prodajo zemljišč, Maribor, Aleksandrova c. 28, ima za prodati več vinogrdov v okolici Maribora.

„Univerzal“ 3158

konces. prometna pisarna za nakup in prodajo zemljišč, Maribor, Aleksandrova c. 28, ima za prodati mlin in žago na Dolenjskem.

„Univerzal“ 3154

konces. prometna pisarna za nakup in prodajo zemljišč, Maribor, Aleksandrova c. 28, ima za prodati mlin in žago na Dolenjskem.

Prodajam dve hiši,

kupci dobi takoj stanovanje z dvema sobama ter pritliklinami. Hiši se nahajata na nekem zemljišču v Zagrebu. Cena za obe K 2,800.000. M. Zuzec, Duga ulica št. 13, Zagreb. 3133

Dopisovanje

Dva mlada gospodina

s visokom nazobrazdom žele dopisovati s umiljati gopodjicama na francuskom, angleškom, njemačkom ili srbohrvatskom jeziku. Ne-anonimne dopise slati pod «Automne» na upravo «Jutra». 3172

Zvonček, Tulipan in Nageljček

želé, da jih utrgajo nežne roke. Dopise na upravnstvo «Jutra» pod «Veselo iznemađenje». 3174

Dva gospoda, 3177

28 let stara, s stalnimi službami v lepem kraju, želita znanja z gospodinjstvi v starosti od 18 do 24 let, iz boljše hiše in z nekaj premoženja. Poroka ni izključena. Le resne ponudbe s slikami pod «Vožbač 322» in «Agatnek 522» poštneležeče Dobrava-Vintgar.

Razno

Gospodinj, 3181

državni uradnici, isčeta dela v prostem času, eventuelno sprejmeta delo tudi na dom. Zmožni sta tudi stroje-pisja. — Ponudbe pod «Vestnost» poštneležeče Ljubljana.

Instrukcije 3191

ljudoškolskih otrok sprejmeta dve gospodinj. Ponudbe pod šifro: «Napredek 9» na upravo «Jutra».

Stavbeni tehnik

s prakso, dober risar, se takoj sprejme v stalno službo. Pis-mene ponudbe pod «Risar» na upravo «Jutra». 3190

Kompanjon

s 250.000 K se išče za pod-jetje, ki nosi dnevno 250 Din. Naslov poré: Oglasi zavod Ivo Sušnik, Maribor, Sloven-ska ulica 15. 2909

Prodaj se hiša

z lepim vrtom tik okrajne ceste v Trbovljah, Loke št. 269, primerna za vsako obrt. Cena 125.000 Din. Več se poizve pri Ivanu Orešniku, zaloga pive «Union», Trbovlje. 3188

SVILA

modni nakit, vse potreb-šćine za šivilje in krojače najceneje

pri A. Šinković nasl. K. SOSS 43/III

Ljubljana, Mestni trg 19.

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. 31

Razno perilo

za dame, gospode in deco priporoča tvrdka A. & E. Skaberné, Ljubljana, Mestni trg št. 10. 11b

Učenca

poštenih staršev, zdravega, močnega, s primerno šolsko izobrazbo, se sprejme v veletrgovini Ivana Ravnika v Celju. 3082

Mleko

pasterizira o, polnomastno z okroglo 3.5 % telišče,

pasterizirano, polnomastno z okroglo 1.5 % telišče,

dalje 3182

oghurt, kefir, presno maslo in sir vseh vrst

dostavljamo na željo v mesečnem abonmentu strankam na dom.

Maročila naj se javijo pisмено ali ustno v pisarni oddelka

Dunajska cesta 29/1.

Gospodarska zveza

Mlekarski oddelek.

Modni atelije

M. Šarc

Ljubljana, Kongresni trg 4

zopet otvorjen

Sprejemne ure od 10—12 in od 3—6

Kupimo

prazne steklenice od konjaka

vseh vrst

„ALKO“, veletrgovina žganja, družba z o. z., Ljubljana

(Kolizej).

3113

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I^a čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov

16

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

FRAN RAVNIKAR

Ljubljana, Linhartova ulica 25.

Stavbeno in umetno tesarstvo, stavbeno mizarstvo, parna žaga in lesna industrija.

Telefon št. 415. Poštni čekovni zavod št. 11.428.

Parna in električna gonilna sila.

Prevzame se danih, kakor tudi lastnih načrtih v različnih stavbenih slogih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil, gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole, cirkovna ostrešja, balkone, vrste ulice, verande ter razna druga vrsta arhitektonska dela.

Stopnice, dekorativne stropne, dekorativne stenske opaže, vrata, okna itd. Izdelovanje in polaganje ladijskega poda. Za razne industrijske stavbe, dvorane in razstavne zgradbe opozarjam po mojem sistemu zgrajene mrežaste nosilnice za vnoje razpetine od 12 do 40 m. 35

Prvovrsten pšenični zdrob, valjan ješprenjček

prodaja

3180

NAKUPOVALNA ZADRUGA, Dunajska c. 33.

Istotam se kupuje po najvišji dnevni ceni

ajda. proso in krompir.